

Peyami Safa

FATİH-HARBİYE





YAYIN NU: 14

EDEBÎ ESERLER: 5

T.C. KÜLTÜR ve TURİZM BAKANLIĞI

SERTİFİKA NUMARASI: 49269

ISBN: 978-975-437-023-2

www.otuken.com.tr | otuken@otuken.com.tr

1. Basım: 1931, Suhulet Kitabevi
2. Basım: 1968, Ötüken

84. BASIM

ÖTÜKEN NEŞRİYAT A.Ş.®

İstiklâl Cad. Ankara Han 65/3 • 34433 Beyoğlu-İstanbul

Tel: (0212) 251 03 50 • (0212) 293 88 71 - Faks: (0212) 251 00 12

Kapak Tasarımı: Zafer Yılmaz

Dizgi-Tertip: Ötüken

Kapak Baskısı: Pelikan Basım

Baskı: ANA BASIN YAYIN GIDA İNŞ. SAN. VE TİC.A.Ş

Mahmutbey Mah. Devekaldırımı Cad. 2622 Sk.

Güven İş Merkezi No:6/13, Bağcılar / İstanbul

Sertifika Numarası: 20699 Tel: (0212) 446 05 99

İstanbul - 2021

Kitabın bütün yayın hakları Ötüken Neşriyat A.Ş.'ye aittir. Yayınevinden yazılı izin alınmadan, kaynağın açıkça belirtildiği akademik çalışmalar ve tanıtım faaliyetleri haricinde, kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz; hiçbir matbu ve dijital ortamda kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

PEYAMI SAFA; (1899 - 15 Haziran 1961): İstanbul'da doğdu. Meşhur şair İsmail Safa'nın oğludur. Düzenli bir öğrenim göremedi. Kendi kendisini yetiştirdi. 13 yaşında hayata atıldı. Posta Telgraf Nezareti'nde çalıştı. Öğretmenlik (1914-1918), gazetecilik (1918-1961) yaptı. Hayatını yazıları ile kazandı. İstanbul'da öldü.

Kardeşi İlhami ile *Yirminci Asır* adlı bir akşam gazetesi çıkardı. Bu gazetede ilk hikâyelerini imzasız yayınladı (1919), *Kültür Haftası* (21 sayı, 15 Ocak - 3 Haziran 1936) ve *Türk Düşüncesi* (63 sayı, 1953 - 1960) adlarında iki de dergi çıkardı. Öldüğü zaman *Son Havadis* gazetesi başyazarı idi.

Peyami Safa halk için yazdığı edebî değeri olmayan romanlarını “Server Bedi” imzası ile yayınladı. Sayıları 80’i bulan bu eserler arasında *Cumbadan Rumbaya* (1936) romanıyla, *Cingöz Recai* polis hikâyeleri dizisi en ünlüleridir. Ayrıca ders kitapları da yazdı. Peyami Safa'nın fıkra ve makalelerinde sağlam bir mantık dokusu ve inandırıcılık görülür. Romanlarında olaydan çok tahlile önem verdi. Toplumumuzdaki ahlâk çöküntüsünü, medeniyetin yarattığı bocalamayı, nesiller ve sosyal çevreler arasındaki çatışmayı dile getirdi. Zıt kavramları, duygu ve düşünce tezadını ustaca işledi.

Romanları: *Şimşek* (1923), *Sözde Kızlar* (1923), *Maşşer* (1924), *Bir Akşamda* (1924), *Süngülerin Gölgesinde* (1924), *Bir Genç Kız Kalbinin Cürmü* (1925), *Cânân* (1925), *Dokuzuncu Hariciye Koşuşu* (1930), *Fatih-Harbiye* (1931), *Attılâ* (1931), *Bir Tereddüdün Romanı* (1933), *Matmazel Noraliya'nın Koltuğu* (1949), *Yalnızız* (1951), *Biz İnsanlar* (1959). Hikâyeleri: *Hikâyeler* (Halil Açıkğöz derledi, 1980). Oyunu: *Gün Doğuyor* (1932). İnceleme-denemeleri: *Türk İnkulâbına Bakışlar* (1938), *Büyük Avrupa Anketi* (1938), *Felsefî Buhran* (1939), *Millet ve İnsan* (1943), *Mahutlar* (1959), *Mistisizm* (1961), *Nasyonalizm* (1961), *Sosyalizm* (1961), *Doğu-Batı Sentezi* (1963), *Sanat-Edebiyat-Tenkid* (1970), *Osmanlıca-Türkçe-Uydurmaca* (1970), *Sosyalizm-Marksizim-Komünizm* (1971), *Din-İnkulâp-İrtica* (1971), *Kadın-Aşk-Aile* (1973), *Yazarlar-Sanat-çılar-Meşşurlar* (1976), *Eğitim-Gençlik-Üniversite* (1976), *20. Asır-Avrupa ve Biz* (1976). Ders Kitapları: *Cumhuriyet Mekteplerine Millet Alfabeti* (1929), *Cumhuriyet Mekteplerine Alfabe* (1929), *Cumhuriyet Mekteplerine Kıraat* (I-IV, 1929), *Yeni Talebe Mektupları* (1930), *Büyük Mektup Nümuneleri* (1932), *Türk Grameri* (1941), *Dil Bilgisi* (1942), *Fransız Grameri* (1942), *Türkçe İzahlı Fransız Grameri* (1948).

BİRKAÇ SÖZ

BÜYÜK ESERLER, büyük ruhların enginliğinde yoğrulur ve doğar. Bu itibarla “Fatih-Harbiye” gibi kudretli eser veren Peyami Safa’nın kişiliği üzerinde söz söylemeyi lüzumsuz buluyoruz.

Yazarlar pek çok eserler verirler. Fakat bunların ancak birkaçı sanatın zirvelerine doğru tırmanır. “Fatih-Harbiye” de, Peyami’nin san’at dünyasının zirvesine tırmanan eserlerinden biridir. Çünkü Peyami Safa’nın olgunluk çağının meyvesidir.

Yazarların pek çoğu, eserlerinde belli olayları birbirine edebî üslûpla bağlama endişesini duymakta ve güzelin hasretiyle tutuşmaktadırlar. Peyami Safa bunun da ötesinde gayretlerin san’atkârdır.

İnsanları kemiren duyguların sebeplerine, derinliklerine, köklerine inmekte; cemiyetteki çalkantılara yönelmekte; bu dalgalanmaların kişileri ne derecede etkilediğini tesbite çalışmaktadır.

“Fatih-Harbiye” Türk-İslâm mücerretlerinin Osmanlı müşahhasında meydana getirdiği medeniyetten kopulup batıya yönelişin cemiyet ve aile üzerindeki tesirlerini işlemektedir.

Batılılaşma hareketinin önceleri muayyen semtlerde sür'atle yerleşmesine mukabil bazı semtlerin daha fazla geleneğini muhafaza ettiğini ve böylece İstanbul'un yamalı bohça manzarasına büründüğünü, zamanla Batılılaşma cereyanının büyük bir gayretle eski medeniyete bağlı İstanbul semtlerini hırpaladığını ortaya koyarken, medeniyetlerarası çatışmanın ailelere kadar girerek babayı aynı dünyada bırakıp, çocuğunu batıya doğru çektiğini göstermektedir.

Bir moda salgını tarzında yayılan Batılılaşma hareketinin zamanla ruhlarda nasıl bir törpülenme husûle getirdiğini teşhisten sonra; bu yeni hayat üslûbuna gönül vermişlerin dahi ruhlarının en derin ve en nazlı noktalarında, öz kültürümüz arzusunun küllenmiş bir kor şeklinde varlığını muhafaza ettiği eserde açıkça görülmektedir.

Bizce, "Fatih-Harbiye" bir tezin, teşhisin romanıdır. Tanzimat'tan kopup gelen, Millî Mücadele Devrinde ve sonraki yıllarda alevlenen Batılılaşma hareketlerinin Türk tipinde ve cemiyetindeki etkilerini incelemektedir.

ÖTÜKEN

NERİMAN ve Şinasi Darülelhan'dan¹ beraber çıktılar, Vezneciler'e kadar beraber yürüdüler.

Beyazıt'ta bir arkadaşın dâvetine geciken Neriman koşuyor, Şinasi'yi biraz geride bırakıyordu.

Yolda çok konuşmadılar. Şinasi, Neriman'a söylediği sözlerin onda bu akşam daha az alâka uyandırdığını anladıkça yükselen ve yorulan sesiyle cevabını bile alamadığı şeyler soruyordu.

Nihayet bu yorgunluk, sesinden bütün vücuduna ve şuuruna geçti: Kolunun altına sıkıştırdığı kemeçe ağır geliyordu; hafif uzamış tıraşı, aynaya bakılmadan bağlanmış boyunbağı, kemeçe sürtünüşleriyle sağ dizi ütü tutmaz bir hale gelen pantolonu, tozlu potinleri, Şinasi için ayrı birer mesele oldular, kendilerine dikkat ettirmeye başladılar ve ağırlaştılar.

Daima bir iki adım önde giden Neriman'ın yürüyüşündeki çevikliği, kıyafetindeki itinayı gören Şinasi, onunla kendisi arasındaki farkı hissetmekten de yoruluyordu.

Beyazıt'a kadar çıkmak istemedi, eski Darülfünun² binasının önünde durdu; ayrılmak arzusuna benzer bir hareket yaptı. Neriman da hemen durmuş, elini uzatmıştı; fakat onun gizli bir sevinçle karışan bu acelesi, Şinasi'yi tereddüde düşürdü ve ayrılmak azabını arttırdı. Neriman'ın elini bırakamıyor, ayrılığı geciktirmek için lüzumsuz şeyler söylüyordu.

¹ **Darülelhan:** Konservatuar.

² **Darülfünun:** Üniversite.

Sabırsızlanan genç kız, biraz şiddetle elini çekti, kurtardı, koşarak uzaklaştı.

Günün hiçbir saatinde Şinasi'nin yalnız başına yapabileceği hiçbir şey yoktu. Ne tarafa yürüyeceğini kestiremedi, birkaç adım attıktan sonra geriye döndü, o anın boşluğunu doldurmak için bir cigara aradı, paketini açtı ve boş buldu.

Tütüncüye giderek bir cigara aldı ve camın kenarına asılı bir akşam gazetesinin ilk sayfasına göz attı: Darülelhan muallimlerinden birinin resmi, alaturka, alafranga musiki münakaşası hakkında sözler. Gazeteyi aldı, katladı, ceketinin dış cebine soktu.

Geri dönerek tekrar Beyazıt'a doğru ağır ağır yürüdü.

Neriman'ın misafir gittiği arkadaşı, Beyazıt'ın arka tarafında, yangın yerlerinde oturuyordu. Şinasi'den pek hoşlanmadığı için, ikidir, onu evindeki toplantıya çağır-mamıştı. O vakte kadar buna pek ehemmiyet vermeyen Şinasi, ilk defa olarak alındı. Zaaf anlarında, insanın can sıkıcı bir vakıayı tahsis¹ edemeyerek umumileştirmesi ve bir felâketi aynı seri içindeki bütün menfi ihtimallere teşmil² ederek hepsini hakikat gibi görmesi yüzünden Şinasi de, Neriman'ın arkadaşı tarafından davet edilememesinin hususî sebeplerini araştırıyor, bütün Darülelhan kızlarının kendisinden hoşlanmadığını zannetmeye kadar varıyordu.

Cigarasını yaktı ve kibriti çakarken aşığı kayan kemeçesini koltuğuna sıkıştırmak için, itiyat³ haline gelmiş hareketini yaparak yürümeye devam etti.

Beyazıt meydanına gelince tramvay bekleme yerinde Neriman'ı gördü, şaşırarak birdenbire durakladı.

Evvelâ Neriman'ın tramvay bekleyip beklemediğini anlamamıştı. Adımlarını hızlaştırmak ona doğru yürüdü. Fakat Neriman'ın hem kol saatine, hem de tramvayın ge-

¹ **tahsis:** Bir şeyi veya bir yeri, bir kimse veya bir iş için ayırma.

² **teşmil:** Kapsamına alma, yayma.

³ **itiyat:** Alışkanlık.

leceği tarafa sabırsızlıkla baktığını görünce, arkadaşına gitmediğini anladı, ona görünmek istemeyerek sıra kahvelerin arasına çekildi ve onu uzaktan seyretti. Neriman ilk gelen Fatih-Harbiye tramvayına herkesten evvel atlamaya muvaffak olmuştu.

Tramvayın arkasından koşmak, içine atlamak arzusuyla Şinasi'nin vücudu birdenbire gerildi ve gevşedi; büyük bir hareket ihtiyacıyla üç dört adım koştu ve durdu. O anda pek çok şeyler yapmak istediği halde, gözleri köşeyi ağır ağır dönen tramvaya takılıp kalmıştı. Başka hiçbir şey görmüyor, yanından adam geçip geçmediğine dikkat etmiyor, ayak seslerini işitmiyordu. Başına kan doldu ve dışarı âlemlerle bütün alâkaları kesilir gibi oldu. Bir anda gözlerinin önünde bütün manzaralar silinmişti ve hiçbir ses duymuyordu. Kulakları uğuldamaya başladı.

Vücudu hep geriliyor ve gevşiyordu. Kalbinde şiddetli bir çarpıntı. Arada bir, tramvayın uzaklaştığını unutarak, içine tekrar koşmak, büyük bir hareket yapmak için hamleler gelip gidiyordu.

Hiçbir şey yapamayacağını anladığı vakit bütün vücudu gevşemişti. Cigarası yarısına gelmediği halde, farkında olmadan paketini çıkardı, bir cigara daha yaktı ve yanlışlıkla, yeni yaktığı cigarayı yere atarak eskisini içmeğe devam etti. Sık sık aşağı kayan kemeçesini eline almıştı.

Etrafını görmeğe başlıyordu. İki kişi konuşarak önünden geçtiler ve ona bakmadılar.

Uzaktan mektep çocuklarının haykırışlarını duyarak biraz daha toplandı. Sokağın kenarında, bahçe haline getirilen kahvedeki masalardan birine sallanarak ilerledi, bir sandalyeye çöktü. Bir kere düşünmeye başlayacak olursa, kahvecinin sualleriyle rahatsız edilmemek için hemen kahvesini ısmarladı, getirtti, bir cigara daha yakarak düşünmeye başladı.

Kendi kendine ilk sorduğu şu olmuştu: “Ne yapmak lâzım?”

Fakat buna cevap vermeden evvel, vaktiyle ona tabii görünen, fakat şu anda yeni bir mânâ ile harekete gelen birçok şeyler hatırlamaya başladı: Neriman’ın Darüelhan’a uğramadığı günlerin sıklaşması, evine geç gidişleri, tuvaletine verdiği ehemmiyetin artması, Şinasi’yle konuşurken sesine dolan asabî titremeler ve bunun gibi, teferruatı unutulmuş, fakat yekûnunun¹ intiba² kuvvetli bir surette hatırlanan küçük küçük birçok hadiseler kendi kendilerini hatırlatıyorlardı. Son zamanlarda bütün bu farklara dikkat eden Şinasi, aramak yorgunluğuna karışan gizli bir korku ile her hadiseyi ayrı ayrı eşelemekten çekinmişti.

Hemen bir zihin gayretiyle muhakeme etmek istedi: “Mademki ben Neriman’ın değiştiğini çoktandır farkediyordum...” diye başladı. Fakat kendi kendini itham etmeye mecbur olmak korkusuyla muhakemesine devam edemedi. Zaten şuurlunda büyük çatlaklar peyda oluyor, oralardan içeriye birçok insicamsız³ hatıralar boşalıyordu. Kendini bir daha toplayarak, yeni bir zihin gayretiyle muhakemesine devam etmeye çalıştı. İçindeki sesi yükselterek tekrar ediyordu: “Mademki ben Neriman’ın değiştiğine çoktandır dikkat ediyordum...” Fakat araya gene birçok hatıralar girdi ve mantıkî silsileyi bozdu. Bundan yirmi gün evvel Neriman Darüelhan’dan erken çıkmıştı; gene ayağında yeni yaptırdığı bu dekolte rügan iskarpinler ve üstünde bu filizî manto; mektebin kapısında birbirinden ayrıldılar. O sırada Neriman Şinasi’nin yüzüne bakmadan yürüyüvermişti.

Belki de bu, gizli kararları belli etmesinden korkulan gözleri serbest bırakmak içindi; belki de bunun için başını

¹ yekûn: Toplam.

² intiba: Zihinde iz bırakma.

³ insicam: Tutarlılık, düzenlilik.

başka tarafa çevirmişti ve bugünkü gibi korkarak uzaklaşmıştı. Hep güneşte parlayan filizî manto; ya Darülelhan'a gelmediği günler? Bir kere, Şinasi'nin sorduğu ehemmiyetsiz bir şeye gayritabiî¹ bir asabiyetle cevap vermişti.

Yirmi gündür sazını mektebe getirmiyor. Sokakta, yürürlerken Neriman'ın rahatsız adım atışları... Bir gün mektebin kapısında, Neriman bir arkadaşıyla konuşurken Şinasi'nin yaklaştığını görmüş, birdenbire susmuş, ne konuştuklarını söylememişti. Hep güneşte parlayan... “Şinasi! Canım sıkılıyor!” deyip durmaları. Hep güneşte parlayan filizî... Şinasi birdenbire ayağını yere vurdu. Mühim bir şey daha hatırlamıştı.

Fakat muhakemesine devam etmek de istiyordu: “Mademki ben Neriman'ın değişmeye başladığını...” Şimdi de biraz evvel tramvaya atlayışı gözünün önüne geliyor. Hattâ bunun arkasından gayrihakikî² bir takım sahneler tahayyül ediyor: Kendisi de Neriman'ın arkasından tramvaya atlıyor. Beyoğlu'na çıkıyor, onun girdiği bir pastacı dükkânında, arkada bir yere oturuyor, kendini gizliyor, randevu dakikasına kadar bekliyor.. ve...

Bunları tahayyül ederken, aynı zamanda, yarım kalan mantıkî cümle, bütün bu hayaller arasında ses veriyordu: “Mademki ben Neriman'ın değiştiğini çoktandır farkediyordum...”

Sonra bir anda, bütün renkler, çizgiler, sesler, parıltılar, kokular, son süratle giden bir otomobilin içindeki adamın ihsasları³ gibi hep birbirine karışıyor, sisleniyor, bulanıyor.

Yanıbaşındaki masaya gelen adamların dikkatinden sıkılan Şinasi ayağa kalktı ve kahveden çıktı.

Meydana yürüdü, karşı tarafa geçti. Vezneciler'e doğru gideceği yerde Süleymaniye tarafına saptı.

¹ gayritabiî: Olağan dışı.

² gayrihakikî: Gerçek dışı.

³ ihsas: His, duygu.

Kim bilir, kaç defa bu yollardan beraber geçtiler.
Yedi sene!

Siyah saten gömleklî, siyah başörtülü kız. O vakit böyle koşmazdı. Liseden çıkar ve Süleymaniye'nin köşesinde görünürdü. Kolunda çantası, başı önüne eğilmiş, gözlerinde korku ve dudaklarında tebessüm, Şinasi'nin yaklaştığını görünce korkusu giden ve sevinci artan gözleriyle yere bakar, hafifçe kızarırdı. Sonra yanyana, hiç konuşmadan, epey yürürler ve buluşmanın ilk zevkini bu sükût içinde daha çok hissederlerdi.

Kim bilir, kaç defa bu yollardan beraber geçtiler.

Şinasi, içinden bir şarkı mırıldanmaya başladı. Son zamanlarda bu havayı çok seviyor ve çok çalıyordu: "Ne imiş aşk u muhabbet, sevda..." Daha dün akşam, Neriman'ın babasıyla, bu şarkıyı üç dört kere beraber geçtiler ve ihtiyar adam da bu havayı çok sevdi.

İçinden bir şarkı mırıldandığı vakitler, sokakta bile, Şinasi kendinden geçer, etrafı unuttur, yüzünün ne garip bir biçime girdiğini bilmezdi: Süzölmüş gözler, yarı açık ağız, ağır ağır sallanarak şarkının veznini takip eden baş.

Gene böyle yürüyordu.

Fatih'e kadar yürüdü.

Neriman'la aynı mahallede, aynı sokakta oturuyordu.

Bu akşam bütün bu sokaklardan hızla geçti, evine geldi, odasına çekildi ve kemeçesini torbasından çıkararak o şarkıyı çalmaya başladı. Hava bittikten sonra aynı makam içinde geziniyor, gene o şarkıyı çalıyordu.

Belki sekiz on defa çaldı. Hafif bir sesle okuyarak refakat ediyordu.

Yemekten sonra dışarı çıktı ve Neriman'ın evine gitti.

Kapıyı açan Güler, Şinasi içeri girdikten sonra bile, hâlâ başını uzatıp dışarıya bakıyor, gülüyordu.

Sonra birdenbire, hayretle sordu:

- Küçük hanım sizinle beraber değil mi?

- Hayır. Daha gelmedi mi?

- Yoo? Ben şaka için dışarıda saklandı zannettim.

Şinasi yabancı bir yerde imiş gibi etrafına bakındı ve mırıldandı: "Saat on buçuk!"

- Beyefendi de merakta. Yemeğini yedi o. Neredeyse yatar, fakat siz buyurun!

Şinasi, kömür tozu ve küf kokan bir taşlıkta, hiç kımıldanmadan duruyordu.

Derunî¹ asayişini temine çalışan Şinasi'nin muaşerete² ait bir tereddüt geçirdiğini zanneden Gülter, tekrar etti:

- Buyurun! Buyurun!

Şinasi kımıldamıyordu. Titremeye başladı. Gülter, bu duruşun mânâsını anlayınca, Şinasi'yi harekete getirmek için birkaç adım yürüdü ve sessiz bir telkinle³ onu da çektikten sonra:

- Buyurun siz, dedi, küçük hanım da neredeyse gelir.

Elindeki idare lambasıyla arada bir durarak Şinasi'nin yolunu aydınlatıyordu. Her basamağı gıcırdayan tahta merdivenleri ağır ağır çıktılar.

Yukarı sofada, bir oda kapısının eşliğinde, Neriman'ın babası Faiz Bey, bir elinde kitap, öbür elinde gözlükle duruyor, merdivenlerden çıkanlara bakıyor, Şinasi'ye aşinalık etmeden bir şey arar gibi görünüyordu.

- Yalnız mısın oğlum? diye sordu ve Neriman'ın beraber olmadığını anlayınca mırıldandı: "Çok şey!"

Sonra Faiz Bey'le beraber odaya girdiler.

Neriman'ın babası odanın ortasında durdu, biraz düşündü. Sonra ağır ağır yürüyerek, odanın köşesindeki minderde her zamanki yerine oturdu, hafifçe titreyen eliyle kitabını ve gözlüğünü yanı başındaki masanın üstüne bıraktı ve önüne eğilmiş başını hiç oynatmayarak en ciddî

¹ derunî: İçten, gönülden, ruhsal.

² muaşeret: Görgü kuralları.

³ telkin: Bir fikri aşılama, aşılıyıp zihnine sokma, öğretme.

zamanlarına mahsus bir bakışla yalnız gözlerini Şinasi'ye doğru kaldırdı ve onun hâlâ ayakta durduğunu görünce, böyle zamanlarda merasim olmayacağını ima eden sitemli bir sesle:

- Otursana, Şinasi Bey! dedi.

Şinasi masanın başındaki sandalyeye ilişti.

Faiz Bey'in başı hâlâ kıvıldamıyor, fakat titreyerek hafifçe sallanıyordu.

Nihayet ağır ağır başını kaldırdı ve bir şey söylemesini ister gibi Şinasi'nin yüzüne baktı.

Şinasi sordu:

- Bu kadar geç kaldığı olmamıştır, değil mi?

- Biliyorsun ya, geçen ay, bir kere daha geç gelmişti. Hatta gece yarısından sonra... Fakat o zaman evvelden haber vermiştiniz, sen de beraberdin.

Bu son cümleyi söylerken, Faiz Bey'in sesinde, kızının hayatına dair bir babadan daha çok şeyler bilmesi lâzım gelen gencin sualine karşı itimatsızlık ve hayret vardı.

Şinasi bunu hissetti. Fakat aldatmak zevkiyle karışık bir merhametle Faiz Bey'e gündüzki hâdiseden bahsetmemeye karar verdi.

- Bu akşam, dedi, Darülelhan'dan beraber çıktık. O Fahriyelere gitti. Ben ayrıldım. Galiba biraz saz yapacaklar. Demek Fahriye onu gece de alıyordu.

Şinasi, Faiz Bey'in ne derece inandığını anlamak için ona bakmaya cesaret edemiyordu. Başını önüne eğerek mırıldandı:

- Olur bazan.

Faiz Bey, gene, yalnız gözlerini kaldırarak Şinasi'ye sert sert baktı, sonra derin bir nefes aldı.

Artık bu mevzuda konuşamaz oldular. İkisini de birleştirmesi lâzımgelen hakikat, Şinasi'nin muvaffakiyetsiz bir tabiyesi¹ yüzünden, aralarına bir düşman gibi girmişti ve

¹ tabiye: Taktik.

onları birbirinden uzaklaştırıyordu. Bahsi değiştirmelerse hiç konuşamayacaklarını ikisi de anlayarak bir başka zemin aradılar.

şinasi masanın üstündeki siyah kaplı kitabı göstererek bildiği halde sordu:

- Ne okuyordunuz efendim?

- Hiç oğlum, ne okurum ben? Gene Mesnevi'yi karıştırıyordum. Can sıkıntısı.

Ve biraz şark edebiyatından, biraz musikiden bahsettiler. Faiz Bey ney çalardı. şinasi'yle aralarında her zaman uzun ve hararetili bir konuşma zemini yapan musiki bile şimdi onlara alâka vermiyordu. Konuşamayacaklarını anladılar.

şinasi müsaade istedi ve evden ıktı.

Faiz Bey masanın üstünü düzelttikten sonra lâmbasını aldı, karşıdaki yatak odasına geçti, kapının eşiği kenarında duran idare kandilini alarak büyük lâmbayı söndürdü ve yattı.

Fakat uyuyamadı. Hep dalıp dalıp uyanıyordu. Ara sıra, uykusu derinleştiği halde, yattığı yerden fersahlarca uzak bir yere gitmiş de iki dakikada geriye dönmüş gibi, başdöndürücü bir sürat hissiyle gözlerini açıyor ve küçük seslere dikkat ediyordu.

Kulağı sokakta idi. Ayak seslerini teşhise çalışıyordu. Uykusu ne kadar derinleşirse derinleşsin, samiası¹ uyanık kalıyor ve gecenin karışık seslerini ayıklamaya uğraşıyordu.

Nihayet yataktan kalktı ve pencerenin önüne oturdu. Arasına, cumbadan başını uzatarak hava gazıyla aydınlanmış yokuştan inen gece yolcusuna bakıyor ve erkek olduğunu görünce başını içeri alıyordu.

¹ **samia:** Kulaktaki işitme gücü.

Yokuşun başında bir otomobil durduğunu motor gürültüsünden anlamış ve tekrar cumbadan bakmıştı. Fakat otomobil görünmedi. Faiz Bey gözlerini yokuştan ayırmadı.

Neriman otomobilden atladı ve yokuşu hızla indi.

Evin kapısına gelince komşuların pencerelerine baktı. Kalbi o kadar şiddetli çarpıyordu ki, bu ses bütün mahalleyi uyandıracakmış gibi ürktü ve elini göğsüne götürdü.

Anahtarı kilide soktu, fakat çeviremedi; kol demiri vurulmuşsa, kapıyı çalmak, evdekileri uyandırmak lâzım gelecekti. Bunu yapmaya kendinde kuvvet bulamadı. Bu felâketten kaçmak istese nereye gidebileceğini tasavvur etti. Uzaklaşan otomobilin gürültüsünü işittikçe korkusu artıyordu.

Anahtarı çevirdi ve kapı açıldı.

Fakat Neriman'ın bu sevincini paslı rezelerin¹ gıcirtısı ve kapıyı gayet itina ile kapadığı halde çıkan gürültü ihlâl ediyordu.

Neriman taşlıkta durdu ve evi dinledi. Uzakta, merdivenin ilk basamağında, Gülter'in bıraktığı idare lâmbası, fitili açık kaldığı için tütüyor, isli şişeden sarı ve çürük bir ışık geliyordu.

Neriman ayaklarının ucuna basarak merdiven başına geldi, idareyi eline aldı, önüne bakarak ve merdivenleri gıcirdatmamak için bir eliyle tuttuğu tırabzanlarla vücudunun ağırlığını paylaşarak birkaç basamak çıktı.

Biraz durdu ve başını kaldıınca, merdivenin döremeç yerindeki küçük boşlukta, bembeyaz bir şekil gördü. Birdenbire bütün vücudu korkuyla irkildi.

Bir basamak geriye indi ve gözleri babasının gözleriyle karşılaşınca başını önüne eğdi, kaldı. Faiz Bey orada, beyaz takesi ve beyaz entarisıyla hareketsiz duruyor, ona bakıyordu.

¹ reze: Menteşe.

Neriman basamağı çıkmak kuvvetini bulamadı, fakat orada durdukça bayılacak gibi oluyordu. Uçurumun kenarında bir tepeye tırmanan insanların gayretiyle bütün kuvvetini topladı, birkaç basamak daha çıktı, babasının önünden geçtikten sonra hızla atıldı, iki basamağı birden atlayarak sofaya geldi, kapıdan küçük bir aralığa girerek yatak odasına koştu, kapıyı kilitledi ve evvelâ soyunmadan kendini yatağa arka üstü bıraktı.

Faiz Bey, Neriman'ın arkasından biraz baktıktan sonra, basamakları ağır ağır çıkmıştı. Sofada, yerde, gözüne bazı kâğıt parçaları ilişti. Oda kapısına bıraktığı küçük lâmbayı alarak yere eğildi; bu kâğıtları avucuna aldı ve doğrularak baktı. Bunlar, kimi bir iğne topuzundan biraz daha büyücek, kimi ince bir kurdele parçası gibi uzunca, renkli kâğıtlardı. Epey düşündükten sonra Faiz Bey bunlara “konfeti ve serpantin!” dendiğini hatırladı.

Yatak odasına girince gene ayakta epeyce durdu. Avucunu sıkıyor ve renkli kâğıtları buruşturarak bir şey dinler gibi etrafına bakıyordu.

Kulağında hâlâ bir otomobil gürültüsü vardı, sokakta hâlâ bir ayak sesi arıyordu, hiçbir şey düşünmüyor ve arada bir avucunu açarak, serbest kalınca birer solucan gibi kırmıldamaya başlayan buruşuk renkli kâğıtlara bakıyor, fakat onları bir görüyor, bir gözden kaybediyordu.

¹ **serpantin:** Ensiz, ince kağıt şerit yumağı.